

NOVE KNJIGE

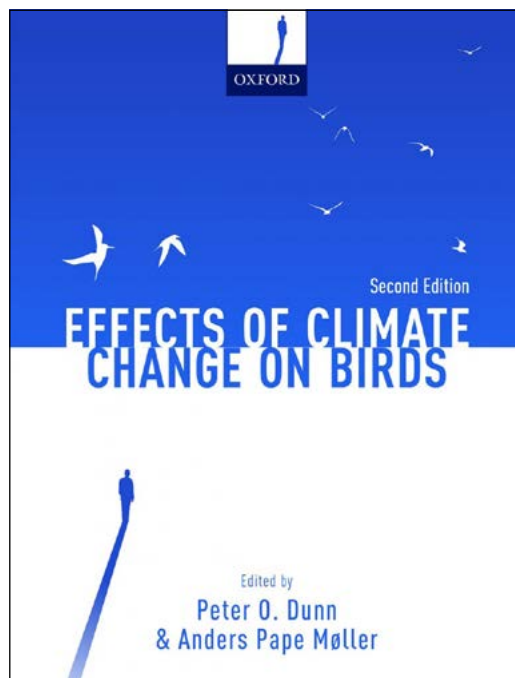
New Books

Dunn P. O. & Møller A. P. (2019): Effects of Climate Change on Birds. 2nd edition. – Oxford University Press, Oxford. 287 strani. ISBN 978-0-19-882427-5.

Učinki podnebnih sprememb in podnebnih ukrepov na ptice in njihova življenjska okolja postajajo pomemben izziv sodobnega naravovarstva. Kakšen bo odziv posameznih populacij in združb na spremembe podnebja? Kako zmanjšati ranljivost vrst zaradi sinergijskih učinkov z obstoječimi pritiski na ekosisteme? Kako uskladiti podnebno politiko z naravovarstveno in kako prilagoditi upravljanje zavarovanih območij novim razmeram? Število raziskav, ki skušajo odgovoriti na ta vprašanja, v zadnjih dveh desetletjih skokovito narašča, ptice pa so verjetno med najbolj primernimi skupinami organizmov za tovrstne študije. Nova izdaja knjige *Effects of Climate Change on Birds*, ki je bila sicer prvič objavljena leta 2010, je zato zelo primerna. Urednika Peter O. Dunn in Anders Pape Møller si namreč z njo prizadevata podati aktualen in celosten pregled raziskovalnih vprašanj, metodoloških pristopov in znanja na tem hitro razvijajočem se področju.

Knjiga je vsebinsko razdeljena na štiri dele z 19 poglavji, h katerim je prispevalo skupaj 35 avtorjev. Prvi del vsebuje splošni uvod v podnebne spremembe in klimatske modele, ki so predstavljeni s pregledom učinkov antropogenih in naravnih dejavnikov, opazovanih sprememb podnebja in projekcij prihodnosti. Povzeti so tudi ključni zaključki poročil Medvladnega foruma o podnebnih spremembah (IPCC), ki so pomembni z vidika varstva narave.

V drugem delu knjige avtorji podajo pregled možnih virov podnebnih, vremenskih in ornitoloških podatkov ter različne pristope k analizi učinkov podnebnih sprememb na ptice. Največji poudarek je na eksploratornih statističnih metodah, na kratko pa so opisani tudi potrditveni (*confirmatory*) in eksperimentalni pristopi. Sledi predstavitev koncepta in postopka modeliranja ekoloških niš, s katerimi je mogoče analizirati

in napovedovati sedanjo in prihodnjo razširjenost vrst. Tu je posebna dodana vrednost na spletu objavljena koda za analizo izbranega primera v programskem okolju R. Zadnje poglavje je namenjeno modelom za napovedovanje učinkov podnebnih sprememb na populacijsko dinamiko, ki so ilustrirani tudi s tremi primeri.

Tretji del knjige sintetizira aktualno znanje o učinkih podnebnih sprememb na populacije ptic. Obravnavana področja vključujejo selitveno vedenje, obdobje gnezditve in gnezditveni uspeh, fiziološke in morfološke posledice višanja temperatur, evolucijske procese ter učinke na populacije in na razširjenost vrst. Posamezna poglavja ponujajo pregled vzorcev sprememb in mehanizmov, prek katerih delujejo, kar je nato navadno podkrepljeno s primeri konkretnih vrst oziroma raziskav. Na koncu avtorji navedejo tudi ključna odprta vprašanja in področja prihodnjih raziskav.

Zadnji, četrti del knjige razpravo o posledicah podnebnih sprememb razširja iz enovrstnih na

dvo- in mnogovrstne sisteme, ki vključujejo odnose med paraziti in gostitelji, med plenilci in plenom ter v združbah ptic. Z naravovarstvenega vidika je zanimiv kratek pregled kompleksnih interakcij podnebnih sprememb s širjenjem invazivnih vrst, spremembami rabe tal in motnjami, kot so požari in neurja. Temu sledi predstavitev metod za naravovarstveno prioritizacijo in najpogostejših strategij za prilagoditev varstvenih ukrepov. Zadnje poglavje na kratko predstavi še raziskave drugih taksonov, ki so lahko zanimive tudi z ornitološkega vidika.

Knjiga je zanimiva za vse, ki se ukvarjajo z raziskavami ptic in varstvom narave in se posledično srečujejo tudi s področjem podnebnih sprememb. Zgoščeno in dobro napisano besedilo zlahka ohrani pozornost bralca, čeprav gre tu in tam za strokovno zahtevnejše branje. Naravovarstveniki bodo v njej našli kakovosten vir informacij za svoje delo, medtem ko bodo raziskovalci znali ceniti velik poudarek na opredelitvi aktualnih metodoloških in raziskovalnih vrzeli in omejitvah posameznih analitičnih pristopov, ki ga najdemo v vseh poglavjih.

Po drugi strani pa knjiga prav zaradi svoje znanstvene konciznosti ponekod ne zagotavlja zadostne poglobljenosti. To velja predvsem za uporabo tega znanja v naravovarstvu, kjer pogrešamo podrobnejši pregled interakcij podnebnih sprememb z glavnimi viri obstoječih in prihodnjih pritiskov na ekosisteme. Naravovarstveniki bodo zato morali poseči še po kakšnem drugem viru, raziskovalcem pa bo to delo rabilo predvsem kot odlična izhodiščna točka pri snovanju novih raziskav. Te bodo – to bi si želeli – verjetno vse pogosteje prihajale tudi iz domačih logov.

TANJA ŠUMRADA